

И.П.И.

Институт за пазарна икономика

бул. "Патриарх Евтимий" 22, София 1000
тел./факс.: (+359 2) 952 62 66, 952 35 05
ел. поща: mail@ime.bg
страница в Интернет: www.ime.bg

СТАНОВИЩЕ ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 12 ОТ 2013 г.

изх. 25/26.06.2013

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА СЪДИИ,

Като конституирана страна по това дело, Институтът за пазарна икономика, се смята за компетентен да изкаже становище както непосредствено по искането на Търговската колегия на Върховния касационен съд, така и по повод състоянието на стопанските отношения, които §14, ал.1, §14, ал.2 и § 15 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Търговския закон уреждат.

По повод предполагаемата неконституционност

Съответните разпоредби на закона, изменящ Търговския закон, според нас нямат обратна сила. Съображенията, които подкрепят това ни мнение, са следните:

1. Разпоредбите не уреждат отношения кредитор и длъжник със задна дата, а служат за изпълнение на отношения, които вече са възникнали.
2. Параграф 15 експлицитно предопределя решението на исковете по т. 2 и 4 на ал. 1 на чл. 646, предявени преди влизането на измененията в сила по стария ред.
3. Те нямат обратна сила и по реда на чл. 14 от Закона за нормативните актове, т.е. нито една от допустимите хипотези на въвеждане на такава сила („изключение с изрична разпоредба” и „друг нормативен акт” с такава разпоредба);
4. Новите алинеи 3 (ограничаване на възможностите за по-благоприятно положение на кредитора поради знание на състоянието на длъжника) и 4, т. 1 и 2 (свързаност на лицата, известност или възможно знание на състояние на неплатежоспособност или свърх-задлъжнялост на длъжника) на чл. 646 определят по-детайлно от предишната редакция на този член случаите, при които определени действия и сделки (могат да) се смятат за недействителни. По този начин законодателят ограничава полето на тълкуване и с това допринася за по-стриктното прилагане както на чл. 19, ал. 2, така и на чл. 121, ал. 1 от Конституцията.

По повод съответствието на новите разпоредби на състоянието стопанските отношения

Материята е известна на Института за пазарна икономика от неговата работа по повод управлението на закон и по-специално в измерванията и анализите на състоянието на изпълнението на договорите, в частност анализът на потенциалните въздействия на закона за частните съдебни изпълнители, на междуфирмената задължнялост и процедурите по несъстоятелността на големи стопански субекти.

По наше мнение новите разпоредби на визираните в Конституционно дело № 12 от 2013 г.:

1. Ограничават, а може би и премахват (практиката ще покаже) т.нар. сива зона между определената дата на неплатежоспособност и датата на съдебното решение за откриване на производство по несъстоятелност;
2. Ограничават възможностите за използване на процедурите по несъстоятелност за разпореждане с активи, които би трябвало да са част от масата по несъстоятелността;
3. Намаляват възможностите за възникване на известните в икономиката феномени на отрицателни външни въздействия, т.е. възникването на разходи, щети за страни, които не са страна по предполагаемите недействителни сделки, каквито били разходите на кредитора (например спестителите в дадена банка, инвеститорите), покриващи щетите по несъбираеми вземания, възникнали вследствие на тези сделки;
4. Осигуряват по-добрата защита на собствеността.

Убедени сме, че тези аргументи показват, че изменителните разпоредби на Търговския закон, обнародвани в „Държавен вестник“ бр. 20 от 28.02.2013 г. по-добре от досегашните редакции прилагат чл. 17, ал. 1 и 3 от Конституцията.

Становището е изготвено от

доц. д-р Красен Станчев, председател на Съвета на ИПИ

